

Yaşlandıkça Hayat Neden Çabuk Geçer

Belleğimiz Geçmişimizi Nasıl Şekillendirir?
Douwe Draaisma
Çev. Gürol Koca
Metis Yayınları, Metis Bilim, 2007

Kişisel deneyimlerimizin bizi biz yapan özellikler ve benliğimiz üzerinde belirleyici olduğunu biliriz. Ancak bu etkileme sürecinde neler olduğu bir muamma gibidir ve neden sonuç ilişkilerinin genel geçer kurallara bağlanması imkânsızdır. Çevirisi Metis Yayınları'ndan 2008'de çıkan Yaşlandıkça Hayat Neden Çabuk Geçer adlı popüler bilim kitabı, okurları psikologların 1980'li yıllardan beri "otobiyografik bellek" olarak adlandırdığı, belleğimizin kişisel deneyimlerimizi depoladığımız bölümünde heyecan verici bir keşfe çıkarıyor. Yazar Douwe Draaisma hepimizin yaşadığı, yaşayabileceği ya da başkalarında gözlemleyebileceği pek çok deneyimden yola çıkarak dünyayı ve kendimizi algılayış biçimimize ilişkin çarpıcı sorulara cevap arıyor.

Otobiyografik bellek, öznel deneyimleri ve bunların içsel yansımalarını konu edindiği için, bu konudaki araştırmalara yönelik güvenilir deneysel yaklaşımlar geliştirmek hayli zor. Yazar Draaisma kitabında birtakım soruları tartışırken bir yandan da otobiyografik bellekle ilgili deneysel ve gözlemsel araştırmaları tarihsel bir akış içerisinde ele alıyor.

Douwe Draaisma

Douwe Draaisma (1953) Hollanda'daki Groningen Üniversitesi'nde psikoloji ve felsefe eğitimi almıştır ve halen aynı üniversitenin Psikoloji Tarihi ve Teorisi Bölümü'nde öğretim üyeliği yapmaktadır. Utrecht Üniversitesi'ndeyken bellek dilinin metaforik doğası hakkında yazdığı tez 1993'te De metaforenmachine. Een geschiedenis van het geheugen (Bellek Metaforları, Metis, 2007) adıyla kitaplaşmış ve Hollanda Ulusal Psikologlar Enstitüsü'nün verdiği Heymans ödülünü kazanan kitap hem kendi dilinde hem de çevrildiği sekiz dilde büyük ilgi görmüştür. 2001'de yayımlanan Waarom het leven sneller gaat als je ouder wordt. Over het autobiografische geheugen (Yaşlandıkça Hayat Neden Çabuk Geçer, Metis, 2008) adlı kitabıysa daha da büyük bir yankı uyandırmış ve on bir dile çevrilmiştir. Draaisma bu kitapla Hollanda'da dört ödül almıştır: "En iyi düşünsel deneme" kitabına verilen J. Greshoff Ödülü, "bilgi ve bilim alanında en iyi inceleme" kitabına verilen Euroka Ödülü, Jan Hanlo Edebi Deneme Ödülü ve Ulusal Psikologlar Enstitüsü'nün "psikoloji alanını en iyi tanıtan" kitaplara verdiği medya ödülü.

Draaisma deneysel psikolojinin ilk dönemlerinde kesinlik kavramının rolü üzerine yaptığı araştırmaların sonuçlarını The Age of Precision: F. C. Donders and the Measurement of Mind (Kesinlik Çağı: F. C. Donders ve Zihnin Ölçümü, 2002) adlı kitapta yayımlamıştır. 2006 yılında da Ontregelde geesten. Ziektegeschiedenissen (Akıl Hastalıkları) adlı bir kitabı yayımlanan Draaisma'nın Hollandalı psikolog-felsefeci Heymans, William James, zaman ölçümünün tarihi ve nörolojinin tarihi konusunda kaleme aldığı çeşitli bilimsel makaleleri de vardır.

Kitapta neden kimi yaşantıları hatırlamak isteyip de hatırlamadığımız ve neden unutmak istediklerimizi bir türlü unutamadığımız, kokularla anılarımız arasındaki ilişkiler, devalu deneyimi, yaşlanmayla birlikte değişen zaman algısı, belleğimizdeki "flaş anılar", ölüm anında yaşanan zihinsel deneyimler gibi birçok konu tartışılıyor.

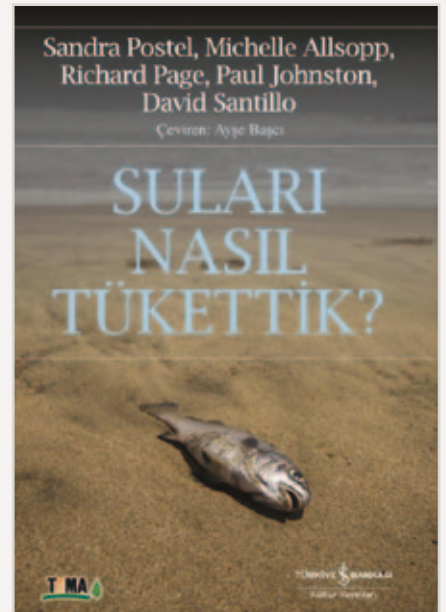
Yazar tüm bu bellek olaylarının bilimsel alt yapısını duyarlılıkla ve empatiyle ele aldığı kişisel deneyimler çerçevesinde ve edebi lezzette bir anlatımla sunuyor. Okurların dünyaya ve kendilerine bakışında ufuk açıcı olacağıni ve derinlik katacağıni umuyoruz.

Suları Nasıl Tükettik

Sandra Postel, Michelle Allsopp,
Richard Page, Paul Johnston, David Santillo
Çev. Ayşe Başçı
Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ocak 2010

Su dernek etkisini daha çok gösteren küresel çevre sorunları, tüm diğer doğal kaynaklar gibi suları da tehdit ediyor. Suların tehlike altında olması demekse gezegenimizdeki yaşamın sürekliliğinin doğrudan tehlike altında olması anlamına geliyor. Bu yüzden de gezegenimizin su sistemleri en öncelikli olarak korunması gereken doğal zenginlikler arasında. Su kaynaklarının durumunun değerlendirilmesi ve koruma stratejileri geliştirilmesi de doğal olarak sürdürülebilirlik çalışmalarında önemli bir yer tutuyor. Dünya kamuoyunun söz konusu sorunun boyutlarını ve ciddiyetini fark etmesi, geliştirilen stratejilerin uygulanabilmesi açısından çok önemli. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan bu yılın başında çıkan Suları Nasıl Tükettik adlı kitap, Worldwatch Enstitüsü'nün biri tatlı su sistemleri, diğeri okyanus sistemleri üzerine iki ayrı raporunu bir araya getiren ve kamuoyunun dikkatine sunan değerli bir kaynak.

Kitabın ilk ana bölümünün başında insanlığın sözümlerine kendi refahı için tatlı su ekosistemlerini sorumsuzca kullanmasının ve tüketmesinin ne gibi çevre felaketlerine yol açtığı anlatılıyor ve bu kaynaklar tüketilirken sağlanan faydadan çok daha fazla zarara uğrandığı vurgulanıyor. Nehirlerin, sulak alanların, taşkın ovalarının ve diğer tatlı su ekosistemlerinin sağladığı imkânlar ve ürünler (teknik adıyla ekosistem hizmetleri) ve bu hiz-

Sandra Postel

Sandra Postel ABD'de Amherst-Massachusetts'te bulunan Küresel Su Politikası Projesi'nin (Global Water Policy Project) yöneticisi, Mount Holyoke Üniversitesi Çevre Bilimleri Bölümü'nde misafir öğretim görevlisi ve kıdemli Worldwatch üyesi. 1997 yılında PBS TV kanalı tarafından belgeselleştirilen Last Oasis (Son Vaha, 1992) ve Pillar of Sand: Can the Irrigation Miracle Last? (Kumdan Sütun: Sulama Mucizesi Uzun Ömürlü Olabilir mi?, 1999) kitaplarının da yazarı olan Postel'in son kitabı Brian Richter ile birlikte yazdığı Rivers for Life: Managing Water for People and Nature (Yaşam İçin Nehirler: İnsanlar ve Doğa İçin Su Yönetimi, 2003). "Troubled Waters" (Bulanık Sular) başlıklı makalesi 2001'de Amerika'nın En İyi Bilim ve Doğa Yazıları seçkisine girdi. Postel 2002'de Scientific American dergisi tarafından bilim ve teknolojiye yaptığı katkılardan dolayı "Scientific American 50" ödülüne layık görüldü.

Michelle Allsopp

Michelle Allsopp İngiltere'deki Exeter Üniversitesi Biyolojik Bilimler Fakültesi kapsamındaki Greenpeace Araştırma Laboratuvarları'nda araştırma danışmanı. Doktorasını 1991'de Exeter Üniversitesi Biyo-Tıp Bölümü'nde, Royal Devon Tıp Fakültesi'nde ve Exeter Hastanesi'nde tamamladı. On yılı aşkın sürede Greenpeace adına sayısız rapor yazdı ve yayımladı. Bunlar arasında denize atılan çöplerin küresel dağılımı ve etkileri, deniz yaşamındaki kalıcı organik kirleticiler, okyanusların daha verimli hale gelmesine yönelik bilimsel çalışmalara ilişkin raporlar yer alıyor.

Richard Page

Richard Page 1983'te Londra'daki Kings College Çevre Bilim Bölümü'nden mezun oldu. Son 14 yıldır Greenpeace'te özellikle okyanusların korunmasına ilişkin çalışmalar yapıyor. Richard uzun süredir balinaların ve diğer memeli deniz canlılarının korunması üzerinde çalışıyor ve halen Greenpeace'in denizde tamamen koruma altına alınmış alanlardan oluşan küresel bir ağ kurma çalışmalarının koordinasyonunu yapıyor.

Paul Johnston

Paul Johnston Greenpeace Araştırma Laboratuvarları'nda yönetici bilim insanı ve Uluslararası Greenpeace Bilim Birimi yöneticisi olarak görev yapıyor. Paul, selenyumun sulara zehir salması konusunu ele alan doktorasını 1984'te Londra Üniversitesi'nde tamamladı. Yirmi yıldır dünyanın her yerindeki Greenpeace birimlerine bilimsel danışmanlık hizmeti veren Paul çevre kirliliği, deniz ekosistemlerinin korunması ve sürdürülebilirlik konularında çok sayıda çalışma yayımladı. Ayrıca, denizlere dökülen petrolün kaynaklarına ilişkin çalışmalarını kısa süre önce tamamlayan GESAMP Çalışma Grubu için çok sayıda uzman topluluğuna ve kurulla katkıda bulundu.

David Santillo

Greenpeace Araştırma Laboratuvarları'nda kıdemli bir bilim insanı olan David Santillo on yıldan uzun süredir dünyanın çeşitli yerlerindeki Greenpeace birimlerine analitik destek ve bilimsel danışmanlık hizmeti veriyor. Deniz ve tatlı su biyoloğu olan Santillo, okyanuslardaki planktonların besin alımı konusundaki çalışmasıyla 1993 yılında Londra Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. Çok sayıda bilim ve bilim politikası odaklı rapor yayımlamanın yanı sıra, okyanusları korumaya yönelik çeşitli uluslararası anlaşmalarda Greenpeace'i temsil etti; ayrıca on yılı aşkın bir süre boyunca Londra Anlaşması'nda gözlemci olarak görev yaptı.

metlerin sağlanamamasının yol açabileceği, bazıları felaket niteliğindeki sorunlar açıklanıyor. İlk ana bölümün "Hasar Tespiti" başlıklı kısmı insan faaliyetlerinin tatlı su ekosistemleri ve bunların sundukları hizmetler üzerindeki etkilerini anlatıyor. Sonraki bölüm dünyanın çeşitli bölgelerinde başarılı örnekleri bulunan, güvenli içme suyu temini için su havzalarını koruma stratejilerini, su havzalarını koruyarak arıtma tesisleri kurmaktan tutulmasını sağlayan başarılı projeleri anlatıyor. Sonraki kısımda biyoçeşitliliği korumanın uzun vadede gıda güvenliğine yapacağı katkı irdeleniyor ve ekosistemlerin ve tarımın sürdürülebilirliğini bir arada sağlamanın önemi vurgulanıyor. Kitabın ilk ana bölümü, su politikalarını ve su kaynaklarını sürdürülebilir biçimde yönetmede -ve korumada- gözetilmek üzere öncelikli strateji önerileriyle sona eriyor.

"Okyanuslar Tehlikede" başlıklı ikinci ana bölüm, Worldwatch Enstitüsü'nün Denizlerdeki Biyolojik Çeşitliliği Korumak adlı rapordan uyarlanmış. Bu bölümde okyanus ekosistemlerindeki biyoçeşitliliğin önemi ve bu ekosistemlerin insan etkilerinden dolayı karşı karşıya olduğu tehlikeler anlatılıyor. Bölümün sonunda bu tehlikeleri bertaraf etmeye yönelik strateji önerileri yer alıyor. Yazarlar bu bölümde "balık avlama özgürlüğünü ve denizlerin serbest olmasını savunan mevcut varsayımların yerini, 'denizlere özgürlük' kavramının alması gerektiği" prensibini vurguluyor.

Çok sayıda grafik, fotoğraf ve bilgi kutusuyla zenginleşen kitap sade ve anlaşılır bir dille yazılmış ve akıcı bir kurguya sahip. Kitabın kamuoyunda su kaynaklarının ve ekosistemlerinin sürdürülebilirliği konusunda farkındalık yaratmasını diliyoruz.

Doğanın Gizemleri ve Harikaları

Elizabeth Dalby

Çev. Gülçin Şahin

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Kasım 2010

Doğaya ve canlılar dünyasına dair görsel ağırlıklı kitaplar çocuklar için her zaman ilgi çekici olduğu gibi aynı zamanda hem onların imgelem dünyasının gelişmesine hem de doğaya ve canlılara yönelik olumlu tutumlar edinmelerine katkı sağlıyor. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan yeni çıkan Doğanın Gizemleri ve Harikaları adlı kitap genç okurlarımızı doğanın renkli dünyasında heyecan ve

Elizabeth Dalby

Elizabeth Dalby çocuklara ve genç yetişkinlere yönelik kitaplar yazan bir popüler bilim yazarı. Dalby'nin basılmış eserlerinden bazıları: *World History Sticker Atlas: Internet Referenced* (Sticker Atlases), *The Complete Book of Chess* (Usborne Internet-Linked Complete Books), *First Atlas Kid Kit: Bag* (Kid Kits) ve *First Atlas Kid Kit: Box* (Kid Kits).

bilgi dolu bir yolculuğa davet ediyor. Ağırlıklı olarak hayvanlara dair bilgilerin yer aldığı kitap canlıları yaşama stratejileri ve birbirleriyle ilişkileri açısından ele alıyor. Örneğin "Okyanusta Beslenme", "Hayatta Kalma Numaraları", "Okyanus Çocukları", "İşgalci Bitkiler" gibi başlıklar altında canlılar dünyasından ilginç kesitler sunuluyor. Büyük boyutu, rengârenk fotoğrafları ve çizimleri, ilginç bilgiler veren özet metinleriyle Doğanın Gizemleri ve Harikaları sadece genç okurların değil herkesin karıştırıp okuyabileceği, belgesel tadında bir kitap. Hepimizin doğa sevgisini güçlendirmesi dileğiyle...

"Köpekbalığını ölümcül bir avcıya dönüştüren nedir? Kar neden bazen kırmızıya dönüşür? Penguenler yumurtalarını nerede saklar? Kertenkeleler çölde nasıl serinler? Doğanın ve hayvanların bu ve daha pek çok sırrı bu kitabın içinde. Miniklerden devlere, gizemlilerden tuhaflara bitkilerin ve hayvanların günlük yaşamın onlar için hazırladığı tuzaklarla nasıl başa çıktığına tanık olun. Doğanın Gizemleri ve Harikalarının çarpıcı fotoğrafları ve çizimleriyle bitkilerin ve hayvanların sadece en ustalıkla yapıya sahip olanlarının başarılı olabildiği gizli bir dünyayı keşfe çıkın."